

A Study of the Creative Process of Mr. Panupong Kamfun's Muay Thai Banana Rope Dolls: Cultural Value Analysis and Guidelines for Creative Economy Development

การศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ตุ๊กตามวยไทยเชือกกล้วยของ
นายพานุพงศ์ คำพันธ์: การวิเคราะห์คุณค่าทางวัฒนธรรมและ
แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์

Pasol Usavaporamitchai^{1*} and Panupong Kamfun²

เปศล อัสวปรมิตชัย^{1*} และพานุพงศ์ คำพันธ์²

¹ College of Integrated Science and Technology, Rajamangala University of Technology Lanna, Chiang Mai, 50200, Thailand

² Faculty of Painting Sculpture and Graphic Arts, Silpakorn University, Nakhon Pathom, 7300, Thailand

¹ วิทยาลัยเทคโนโลยีและสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่ 50200

² คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์, มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม 73000

* Correspondence: Pesolhbm@gmail.com

Citation:

Usavaporamitchai, P.; Kamfun, P. (2026). A study of the creative process of mr. panupong kamfun's muay thai banana rope dolls: cultural value analysis and guidelines for creative economy development. *Parichart J.* 39(3), 205-217. <https://doi.org/10.55164/pactj.v39i3.280696>

Article history:

Received: June 9, 2025

Revised: September 25, 2025

Accepted: October 9, 2025

Publisher's Note:

This article is published and distributed under the terms of the Thaksin University.

Abstract:

Background and Objectives: Inspired by the abundant banana resources in Mae Wang District, Chiang Mai Province, Mr. Panupong Kamfun transformed dried banana peels into Thai boxer figurines. This initiative promotes the creative use of local materials while showcasing the art of Thai boxing. This creative research aimed to (1) examine the creative process of crafting banana rope Muay Thai dolls by Mr. Panupong Kumfun, focusing on material selection, the design of Muay Thai postures, and the application of colors and patterns that reflect Thai cultural identity; (2) analyze the cultural value of these dolls using evaluative criteria in art, form, technique, local materials, indigenous knowledge, symbolism, and the meaning of Muay Thai gestures; and (3) propose development strategies for banana rope Muay Thai dolls within the framework of the Creative Economy, aligning with Sustainable Development Goals (SDGs) 8 and 12, which emphasize economic growth and efficient, sustainable use of local resources.

Methods: The creative process involved constructing the figure's frame with iron wire, shaping the body by wrapping banana rope. The design incorporates distinctive elements of Muay Thai, including the Mongkhon (ceremonial headgear), Pra Jiad (sacred armbands), traditional rope handwraps, and the checkered loincloth known as Pha khao ma, all of which reflect the cultural essence of Thai boxing. Evaluation was conducted by a panel comprising two community artisans, three Thai art and culture specialists, one local Muay Thai cultural expert/trainer, two product-design or souvenir artists, two consumer representatives, and two creative-economy or online-marketing experts.

Results: Findings revealed that the banana-fiber Muay Thai dolls possess high artistic and cultural potential, demonstrating distinctive martial-arts identity through dynamic postures, cultural symbolism, and meticulous yet rustic rope-wrapping techniques. Experts from Rajamangala University of Technology Lanna positively assessed the product as a valuable handicraft suitable for commercialization as souvenirs or decorative art. A cost analysis indicated that an appropriate average selling price ranges between 350–500 THB

per piece, covering production costs, labor, and packaging. This price reflects four dimensions of value: identity and symbolic value, artistic and craftsmanship value, spatial and community value, and souvenir and decorative value.

Conclusions: This research contributes to the discourse on the Creative Economy by leveraging cultural capital and local wisdom to create added value, aligning with SDG 8 (inclusive economic growth) and SDG 12 (responsible consumption and production). However, the research still has limitations in assessing the potential of the works as a broad learning medium, which should be further studied in the future.

Keywords: Banana Rope Doll; Muay Thai; Folk Crafts; Creative Economy; Cultural Values

บทคัดย่อ:

ที่มาและวัตถุประสงค์: แรงบันดาลใจจากทรัพยากรกล้วยที่ล้นเกินในอำเภอแม่วง จังหวัดเชียงใหม่ นายภานุพงศ์ คำผั่น จึงนำเปลือกกล้วยแห้ง มาแปรรูปเป็นตุ๊กตานักมวยไทย ซึ่งเป็นการส่งเสริมการใช้วัสดุในท้องถิ่นอย่างสร้างสรรค์ พร้อมทั้งแสดงให้เห็นถึงศิลปะการต่อสู้มวยไทย การวิจัยเชิงสร้างสรรค์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ตุ๊กตาเชือกกล้วยมวยไทย ของนายภานุพงศ์ คำผั่น เช่น การเลือกวัสดุ การออกแบบท่วงท่ามวยไทย การใช้สีและลวดลาย ที่สะท้อนอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทย (2) วิเคราะห์คุณค่าเชิงวัฒนธรรมของตุ๊กตาเชือกกล้วย โดยใช้เกณฑ์คุณค่าด้านศิลปะ รูปแบบ เทคนิค วัสดุท้องถิ่น ภูมิปัญญา สัญลักษณ์ และความหมาย ท่ามวย และ (3) ส่งเสริมแนวทางการพัฒนาตุ๊กตาเชือกกล้วยมวยไทยภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เป้าหมายที่ 8 และ 12 ด้วยการส่งเสริมทางเศรษฐกิจและการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ระเบียบวิธีการศึกษา: กระบวนการสร้างสรรค์ประกอบด้วยการออกแบบโครงสร้างตุ๊กตาด้วย ลวดเหล็ก การพันเชือกกล้วยเพื่อขึ้นรูป และการตกแต่งด้วยวัสดุพื้นถิ่นที่สื่อถึงมวยไทย เช่น มงคูล ประเจียด เข็มคาดมือ ผ้าขาวม้า จากการประเมินโดยช่างหัตถกรรมในชุมชน จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะและวัฒนธรรมไทย จำนวน 3 คน ผู้รู้ด้านวัฒนธรรมมวยไทยท้องถิ่น / ครูมวยพื้นบ้าน จำนวน 1 คน นักออกแบบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกหรือศิลปินท้องถิ่น จำนวน 2 คน / ตัวแทนผู้บริโภค จำนวน 2 คน / ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์หรือนักการตลาดออนไลน์ จำนวน 2 คน

ผลการศึกษา: ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ตุ๊กตามวยไทยจากเชือกกล้วยมีศักยภาพด้านศิลปะ และวัฒนธรรมสูง มีความโดดเด่นด้านอัตลักษณ์ศิลปะการต่อสู้ ทั้งในด้านท่าทาง วัฒนธรรม การสื่อสารเรื่องราวได้ชัดเจน และการใช้เทคนิคการพันเชือกอย่างประณีตแต่ให้ความรู้สึกแบบ พื้นบ้าน โดยได้รับการประเมินในเชิงบวกจากผู้ทรงคุณวุฒิกรมศิลปากรว่าเหมาะสมกับการ พัฒนาเป็นศิลปหัตถกรรมที่มีคุณค่า สามารถจัดจำหน่ายในรูปแบบของที่ระลึก งานศิลปะตกแต่ง ได้จริง มีการวิเคราะห์ต้นทุนระบุว่าราคาขายเฉลี่ยที่เหมาะสมอยู่ระหว่าง 500-350 บาทต่อชิ้น ซึ่งครอบคลุมต้นทุนการผลิต แรงงาน และค่าบรรจุภัณฑ์ ที่สะท้อนคุณค่า 4 ด้าน คุณค่าอัต ลักษณ์และสัญลักษณ์ คุณค่าศิลปะและงานฝีมือ คุณค่าพื้นที่และชุมชน และคุณค่าของที่ระลึก และตกแต่ง

บทสรุป: งานวิจัยนี้มีส่วนสนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยเน้นการใช้ทุนทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลงาน และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนา ที่ยั่งยืน (SDGs) เป้าหมายที่ 8 และ 12 ในด้านการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า การอนุรักษ์ วัฒนธรรม และการสร้างรายได้ในชุมชน อย่างไรก็ตาม งานวิจัยยังมีข้อจำกัดในการประเมิน ศักยภาพของผลงานในฐานะสื่อการเรียนรู้ในวงกว้าง ซึ่งควรได้รับการศึกษาในอนาคต

คำสำคัญ: ตุ๊กตาเชือกกล้วย มวยไทย หัตถกรรมพื้นถิ่น เศรษฐกิจสร้างสรรค์ คุณค่าเชิงวัฒนธรรม

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งสืบทอดผ่านงานหัตถกรรมและศิลปะแขนงต่าง ๆ มวยไทยในฐานะศิลปะการต่อสู้ประจำชาติไทย ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติทั้งในด้านกีฬา การป้องกันตัว และมรดกทางวัฒนธรรม รวมถึงวัฒนธรรมชาติที่มีศักยภาพต่อการพัฒนาเป็นงานสร้างสรรค์คือ เชือกกล้วย ซึ่งได้จากการแปรรูปกากกล้วยทั้งชั้นนอกและชั้นในให้เป็นแผ่นบางแล้วฉีกเป็นเส้นเพื่อตากหรืออบแห้ง วัสดุดังกล่าวมีคุณสมบัติแข็งแรง ย่อยสลายได้ตามธรรมชาติ และเป็นตัวอย่างของการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างคุ้มค่า งานวิจัยของ ภาณุพันธ์นัตตา ด่านุรักษ์วัฒน์ และ รอฮานา แวดอลาะ (2566) [1] ชี้ให้เห็นว่ากล้วยเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญและเป็นฐานทรัพยากรของชุมชนในทุกภูมิภาค เหมาะสมต่อการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ตกแต่งที่มีทั้งความคงทน ความงาม และคุณค่าทางวัฒนธรรม อันเป็นแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มจากวัสดุพื้นบ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในพื้นที่อำเภอแม่วง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นภูมิลำเนาของนายภาณุพงศ์ คำผั่น ยังคงประสบปัญหาทรัพยากรท้องถิ่นล้นเกินการใช้ประโยชน์ เนื่องจากมีต้นกล้วยจำนวนมากแต่ขาดการจัดการและการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ และด้วยความชื่นชอบกีฬามวยไทยเป็นทุนเดิมทำให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับมวยไทย ซึ่งเป็นศิลปะการต่อสู้ประจำชาติมีเอกลักษณ์ชัดเจน แต่ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวมีอยู่ในท้องตลาดยังไม่เพียงพอที่จะสะท้อนคุณค่าและอัตลักษณ์ของศิลปะมวยไทยต่อกลุ่มเป้าหมายชาวต่างชาติได้อย่างหลากหลาย อีกทั้งยังพบข้อจำกัดด้านการรับรู้คุณค่าทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะในกลุ่มนักท่องเที่ยวและผู้บริโภคที่ยังไม่ตระหนักถึงความหมายเชิงสัญลักษณ์และประวัติศาสตร์ของมวยไทย ตลอดจนปัญหาแรงจูงใจของเยาวชนไทยในการเรียนรู้และสืบทอดงานหัตถกรรมพื้นบ้านลดลง ภายใต้กระแสเทคโนโลยีและวิถีชีวิตร่วมสมัย

ในบริบทดังกล่าว นายภาณุพงศ์ คำผั่น ศิลปินรุ่นใหม่ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาทัศนศิลป์ เอกศิลปะไทย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา และระดับปริญญาโทสาขาทัศนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้พัฒนาผลงาน ตุ๊กตาเชือกกล้วยมวยไทย ที่ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นกับศิลปะร่วมสมัย ที่สะท้อนคุณค่าทางวัฒนธรรม และมีศักยภาพเชิงพาณิชย์ และเป็นต้นแบบการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างยั่งยืนความสามารถด้านการออกแบบสร้างสรรค์ของเขาได้รับการยอมรับในระดับสถาบันและสังคม โดยคว้ารางวัลชนะเลิศจากโครงการ Lanna Art and Tech Venture ในปี 2567 ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ร่วมกับหน่วยบ่มเพาะธุรกิจของมหาวิทยาลัย UBI RMUTL และงานด้านการจัดการทรัพย์สินทางปัญญา โดยงานวิจัยนี้ยังมีความมุ่งหวังให้เป็นต้นแบบผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์จากต้นทุนทางศิลปวัฒนธรรมที่ตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) โดยเฉพาะเป้าหมายที่ 8: การส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและการจ้างงานที่มีคุณค่า และเป้าหมายที่ 12: การบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน โดยเน้นการใช้วัสดุธรรมชาติและภูมิปัญญาในท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอแม่วง จังหวัดเชียงใหม่อย่างรู้คุณค่า ซึ่งยังเป็นช่องว่างการวิจัย ยังไม่มีงานศึกษาที่เชื่อมโยงการสร้างสรรคผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากวัสดุท้องถิ่นเข้ากับแนวคิดการออกแบบตุ๊กตามวยไทยจากเชือกกล้วยที่สามารถตอบโจทย์ทั้งด้านเศรษฐกิจชุมชนและการสืบทอดภูมิปัญญา จึงทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษากระบวนการสร้างสรรค์และนำมาวิเคราะห์คุณค่าเชิงวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมแนวทางการพัฒนาตุ๊กตาเชือกกล้วยมวยไทยให้กับ นายภาณุพงศ์ คำผั่น

วัตถุประสงค์ (Objectives)

- เพื่อศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ตุ๊กตาเชือกกล้วยมวยไทยของนายภาณุพงศ์ คำผั่น เช่น การเลือกวัสดุ การออกแบบท่วงท่ามวยไทย การใช้สีและลวดลาย ที่สะท้อนอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทย
- เพื่อวิเคราะห์คุณค่าเชิงวัฒนธรรม ของตุ๊กตาเชือกกล้วย โดยใช้เกณฑ์คุณค่าด้าน ศิลปะ รูปแบบ เทคนิค วัสดุท้องถิ่น ภูมิปัญญา สัญลักษณ์ และความหมายท่ามวย
- เพื่อส่งเสริมแนวทางการพัฒนาตุ๊กตาเชือกกล้วยมวยไทยภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เป้าหมายที่ 8 และ 12 ด้วยการส่งเสริมเบทางเศรษฐกิจและการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

การทบทวนวรรณกรรม (Literature review)

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจในประเด็นที่ศึกษา และใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 ศึกษาแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์และซอฟต์แวร์พาวเวอร์กับการสร้างสรรค์ตุ๊กตามวยไทยเชือกกล้วย (Creative Economy and Soft Power)

แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) ได้รับการยอมรับว่าเป็นกลไกสำคัญของการเติบโตทางเศรษฐกิจ การจ้างงาน และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นการใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้ และทรัพย์สินทางวัฒนธรรมในการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ วัฒนธรรม และหัตถกรรม [2]

Howkins อธิบายว่าเศรษฐกิจสร้างสรรค์คือระบบเศรษฐกิจที่สร้างรายได้จากความคิดสร้างสรรค์เป็นทุนหลัก มากกว่าทรัพยากรวัตถุหรือแรงงานในอุตสาหกรรมดั้งเดิม ขณะที่แนวคิดเศรษฐกิจวัฒนธรรม (Cultural Economy) ซึ่งให้เห็นว่าศิลปะและวัฒนธรรมมิใช่เพียงเรื่องของความงามหรือประเพณีเท่านั้น แต่ยังสามารถเป็นพลังขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมชัดเจน [3] ในอีกมิติหนึ่ง แนวคิดซอฟต์พาวเวอร์ (Soft Power) ที่ Joseph Nye เสนอได้ชี้ให้เห็นพลังทางวัฒนธรรมในการโน้มน้าวใจผู้อื่นโดยไม่ต้องใช้กำลังหรือการบังคับ โดยเกิดจากความน่าดึงดูดของวัฒนธรรม อุดมการณ์ และภาพลักษณ์ของประเทศ ตัวอย่างที่เห็นชัดคือการเผยแพร่วัฒนธรรมผ่านอาหาร ดนตรี ศิลปะ และกีฬา ประเทศไทยเองได้ใช้มวยไทยเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างซอฟต์พาวเวอร์ระดับนานาชาติ เนื่องจากมวยไทยเป็นศิลปะการต่อสู้ที่มีทั้งประวัติศาสตร์ ความหมายเชิงสัญลักษณ์ และความนิยมในตลาดโลก การสร้างสรรค์ตุ๊กตาเชือกกล้วยมวยไทยจึงเป็นการพัฒนาซอฟต์พาวเวอร์ในเชิงรูปธรรม โดยผสมผสานศิลปะพื้นบ้านเข้ากับวัฒนธรรมการต่อสู้ที่เป็นเอกลักษณ์ ช่วยเผยแพร่อัตลักษณ์ไทยผ่านสื่อศิลปะร่วมสมัย และสอดคล้องกับนโยบายระดับชาติที่มุ่งผลักดันอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ให้เติบโตอย่างยั่งยืน [4]

เมื่อประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์และซอฟต์พาวเวอร์ มีแนวโน้มที่จะช่วยยกระดับตุ๊กตาเชือกกล้วยมวยไทยของนายภานุพงศ์ คำผืน จากงานหัตถกรรมท้องถิ่นที่มีความแตกต่างจากพวงกุญแจมวยไทยหรือของตกแต่งทั่วไป สู่สินค้าสร้างสรรค์ที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้ชุมชนและประเทศ และนานาชาติ การผสมผสานกรอบแนวคิดนี้ยังสนับสนุน SDGs เป้าหมายที่ 8 เรื่องการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน และ เป้าหมายที่ 12 เรื่องการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้วิจัยวางแผนผลิตรายการตลาด และการเผยแพร่ เพื่อพัฒนาตุ๊กตาเชือกกล้วยมวยไทยเป็นผลิตภัณฑ์เชิงวัฒนธรรมที่เข้าถึงคนรุ่นใหม่และนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ [5]

1.2 แนวคิดการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom & Cultural Sustainability)

ภูมิปัญญาท้องถิ่นหากขยายออกมาในภาพกว้างคือภูมิปัญญาไทย สามารถแบ่งออกได้หลากหลายแนวทาง โดยสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่มที่ 23 ได้จำแนกไว้ 10 สาขาหลัก ได้แก่ 1) เกษตรกรรม 2) อุตสาหกรรมและหัตถกรรม 3) การแพทย์แผนไทย 4) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5) กองทุนและธุรกิจชุมชน 6) สวัสดิการ 7) ศิลปกรรม 8) การจัดการองค์กร 9) ภาษาและวรรณกรรม และ 10) ศาสนาและประเพณี ซึ่งแต่ละสาขาสะท้อนศักยภาพของชุมชนในการพึ่งพาตนเองและอนุรักษ์คุณค่าดั้งเดิม [6]

ในด้านมิติของรูปธรรมและนามธรรม [7] แบ่งภูมิปัญญาออกเป็น 2 ประเภท คือ ภูมิปัญญาที่เป็นนามธรรม เช่น ความเชื่อ ค่านิยม และปรัชญาชีวิต และภูมิปัญญาที่เป็นรูปธรรม เช่น ศิลปหัตถกรรมและเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน

จิราภรณ์ เวฬุวนารักษ์ [8] ได้ขยายแนวคิดโดยแบ่งภูมิปัญญาเป็น 10 กลุ่ม ได้แก่ 1) ความเชื่อและศาสนา 2) ประเพณีและพิธีกรรม 3) ศิลปะพื้นบ้าน 4) อาหารและผักพื้นบ้าน 5) การละเล่น 6) ศิลปวัฒนธรรม 7) เพลงพื้นบ้าน 8) สมุนไพรและตัวยาลพื้นบ้าน 9) หัตถกรรมพื้นบ้าน 10) การดำรงชีวิตตามสภาพแวดล้อม โดยทั้งหมดล้วนแสดงถึงการปรับตัว การถ่ายทอดองค์ความรู้จากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งก่อให้เกิด อัตลักษณ์ เฉพาะถิ่น อันมีคุณค่าทางวัฒนธรรม และยังสามารถพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์สร้างมูลค่าเพิ่ม เช่น การท่องเที่ยวชุมชน หรือสินค้าสร้างสรรค์ในรูปแบบต่าง ๆ [9]

Sillitoe อธิบายว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากการสั่งสม ประสบการณ์ และการถ่ายทอดของชุมชนที่อาศัยอยู่ในแต่ละพื้นที่ ความรู้เหล่านั้นมักไม่ได้ปรากฏในรูปของตำรา แต่ฝังแน่นอยู่ในวิถีชีวิต วัฒนธรรม และการผลิตของคนในท้องถิ่น โดยเฉพาะงานหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น การสานเชือกกล้วย ซึ่งสะท้อนกระบวนการเรียนรู้ผ่านรุ่นสู่รุ่น การนำเชือกกล้วยมาสร้างตุ๊กตามวยไทยจึงเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาเดิมควบคู่กับการพัฒนารูปแบบใหม่ ที่เปิดพื้นที่ให้ความคิดสร้างสรรค์ร่วมสมัยเข้าไปเติมเต็ม โดยไม่ทำลายแก่นสารของภูมิปัญญานั้น การเชื่อมโยงแนวคิดนี้ทำให้งานวิจัยตอบโจทย์ทั้งด้านการอนุรักษ์ และการพัฒนาไปสู่เศรษฐกิจชุมชนและวัฒนธรรม [10] การนำเชือกกล้วยมาสร้างเป็นตุ๊กตาวัฒนธรรมมวยไทย จึงเป็นการสืบสานในรูปแบบใหม่ที่ยังคงรากฐานวัฒนธรรมไว้

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 งานวิจัยเกี่ยวกับการอนุรักษ์มวยไทย เรื่อง การบริหารจัดการมวยไทยเพื่อสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ มีเป้าหมายเพื่อศึกษาสถานการณ์ การบริหารจัดการ และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนามวยไทยให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่ามวยไทยเป็นศิลปะการต่อสู้ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติไทย ได้รับความนิยมนทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะในจังหวัดเชียงใหม่ที่มีค่ายมวยประมาณ 200 แห่งขึ้นไป ช่วยส่งเสริมสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง โดยด้านการบริหารจัดการมวยไทย แบ่งออกเป็น 6 มิติ ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา

วัฒนธรรม สุขภาพสันตนาการ และการเมือง โดยแต่ละมิติมีบทบาทในการพัฒนาศักยภาพชุมชน เช่น การจัดกิจกรรมแข่งขัน การจัดตั้งชมรม การเรียนการสอน และการฝึกฝนเพื่อสุขภาพ สิ่งสำคัญคือการมุ่งเน้นการพัฒนาด้วยใจให้เป็นศูนย์เรียนรู้ การสร้างผู้นำชุมชนจากนักมวย การสร้างแรงบันดาลใจแก่คนรุ่นใหม่ และการก่อตั้งวิสาหกิจมวยไทยเพื่อสังคม ซึ่งจะช่วยเพิ่มคุณค่าและสร้างรายได้ให้แก่ท้องถิ่นอย่างยั่งยืน [11] ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยแนวทางการอนุรักษ์และสืบทอดกีฬามวยไทยในเอกลักษณ์ความเป็นไทยเพื่อความร่วมมือในการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่สรุปได้ว่า แนวทางการอนุรักษ์แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ “การอนุรักษ์” 8 แนวทาง เช่น (1) การปลูกฝังและขัดเกลาแนวคิด (2) การฟื้นฟูองค์ความรู้ การถ่ายทอดเชิงปฏิบัติ (3) การบูรณาการเข้ากับชีวิตประจำวัน (4) การเสริมสร้างปราชญ์ท้องถิ่น (5) การส่งเสริมอนุรักษ์และสืบทอด (6) การประสานความร่วมมือ (7) การจัดการเรียนรู้ และ (8) การส่งเสริมกิจกรรม จำแนกเป็นการสืบทอด 7 แนวทาง ได้แก่ (1) กระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ (2) การเผยแพร่แลกเปลี่ยน (3) การพัฒนาทักษะการค้นคว้าวิจัย (4) การส่งเสริมในความเป็นวิทยาศาสตร์ (5) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี (6) ความสอดคล้องกับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 และ (7) การพัฒนาเศรษฐกิจและความมั่งคั่ง [12]

เมื่อเชื่อมโยงทั้งสองงานวิจัยเข้ากับการสร้างสรรค์หัตถกรรม ตุ๊กตาเชือกกล้วยรูปมวยไทย จะเห็นศักยภาพในการอนุรักษ์อัตลักษณ์ไทยควบคู่กับการสร้างอาชีพใหม่ ส่งเสริมการท่องเที่ยววัฒนธรรม และเพิ่มมูลค่าทรัพยากรท้องถิ่น สะท้อนบทบาทมวยไทยทั้งด้านศิลปะ วัฒนธรรม เศรษฐกิจ ในระดับชุมชน ประเทศ

ผลิตภัณฑ์หรือผลงานสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกอาร์ตทอยจากอัตลักษณ์ทุนวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย

ดมุ่งหมายเพื่อออกแบบและผลิตผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกประเภท “อาร์ตทอย” (Art Toy) ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของทุนวัฒนธรรมในจังหวัดเชียงราย พร้อมทั้งทดลองตลาดกับกลุ่มนักท่องเที่ยว โดยใช้งานออกแบบสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของท้องถิ่น งานวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ: ระยะแรกสำรวจวิเคราะห์ข้อมูลทุนวัฒนธรรมและพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ระยะที่สองออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบอาร์ตทอย รวม 21 แบบ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มทุนวัฒนธรรม ได้แก่ 1) ธรรมชาติและงานสถาปัตยกรรม, 2) ชชาติพันธุ์ (ชนเผ่า), และ 3) ความเชื่อ วรรณคดี และตำนาน คณะวิจัยได้นำแนวคิด “Brand Archetype” และการออกแบบคาแรกเตอร์ (Character Design) มาพัฒนาอาร์ตทอย เพื่อให้ผู้บริโภครู้สึกเชื่อมโยงและมีส่วนร่วมร่วมกับผลิตภัณฑ์ โดยใช้บุคลิกตัวต้นแบบ 12 แบบ เช่น The Caregiver, The Ruler, The Creator, The Hero, The Outlaw, The Magician, The Lover, The Jester, The Everyman, The Innocent, The Explorer, The Sage เป็นต้น ผลิตภัณฑ์ถูกผลิตด้วยเทคโนโลยี 3 มิติแล้วหล่อด้วยเรซินในสองเวอร์ชัน: รุ่นปกติ และรุ่นสีทองแบบจำกัดจำนวน ผลิตภัณฑ์ถูกนำไปจัดแสดงและจำหน่ายผ่านตู้กาชาปองในงาน Chiangrai Biennale 2023 และตามจุดท่องเที่ยวต่าง ๆ โดยผลตอบรับของนักท่องเที่ยวและผู้บริโภคมีระดับความพึงพอใจในระดับ “มาก” (ค่าเฉลี่ยรวม 4.36, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.66) ทั้งในด้านความงาม คุณค่า การใช้งาน และราคาคุ้มค่า อีกทั้งการใช้รูปแบบการล้นผ่านตู้กาชาปองยังตอบสนองพฤติกรรมของคนรุ่นใหม่ที่ชอบของสะสมและสนุกกับการตามล่า ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้วัฒนธรรมผ่านการสะสมอาร์ตทอย

การวิจัยนี้เป็นตัวอย่างชัดเจนของการบูรณาการทุนวัฒนธรรมกับการออกแบบสร้างสรรค์ เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้เข้าถึงตลาดคนรุ่นใหม่ พร้อมทั้งกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน สร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของและอนุรักษ์วัฒนธรรมได้อย่างยั่งยืน [13]

2. ผลิตภัณฑ์ “ตุ๊กตามวยไทยนายขนมต้ม ชกคู่” ของวิสาหกิจชุมชนบ้านผักตบชวาไม้ตรา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เป็นผลงานหัตถกรรมจากวิสาหกิจชุมชนบ้านผักตบชวาไม้ตรา ตำบลบ้านป้อม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่สะท้อนถึงอัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทยผ่านเรื่องราวของนายขนมต้ม วีรบุรุษแห่งกรุงศรีอยุธยาในตำนานมวยคาดเชือก ซึ่งสามารถเอาชนะนักมวยสิบคนของพม่าด้วยศิลปะมวยไทยอันทรงพลัง

ผลงานแต่ละชิ้นเกิดจากการประยุกต์ใช้วัสดุในท้องถิ่นอย่าง “ผักตบชวา” ซึ่งเดิมเป็นวัชพืชที่สร้างปัญหาสิ่งแวดล้อม ให้กลายเป็นวัตถุดิบหลักในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ โดยใช้กระบวนการอบแห้งผักตบชวา แห่สารกันรา และขึ้นรูปด้วยเทคนิคฝีมือแบบดั้งเดิมของชาวบ้าน พัฒนาออกมาเป็นตุ๊กตามวยไทยที่มีท่วงท่าการชกอย่างสมจริง เช่น ท่าถ้ำเขียด ท่าสลับฟันปลา และท่าจะเข้พาดหาง โดยผลิตภัณฑ์นี้มีจุดเด่นคือการผสมผสานเรื่องเล่าเข้ากับทักษะเชิงช่างท้องถิ่น และสร้างคุณค่าใหม่ให้วัสดุเหลือใช้ โดยมุ่งหมายสร้างรายได้เสริมแก่สมาชิกในชุมชน อีกทั้งยังสามารถพัฒนาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก หรืองานตกแต่งเชิงศิลป์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

วิสาหกิจชุมชนแห่งนี้ยังได้รับการส่งเสริมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ให้เป็นหนึ่งในผลิตภัณฑ์ A-Product Premium ซึ่งแสดงถึงคุณภาพและความคิดสร้างสรรค์ พร้อมขยายผลสู่การถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับเยาวชนและกลุ่มอาชีพในชุมชน เพื่อยกระดับอาชีพและสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน จึงทำให้ผลิตภัณฑ์ตุ๊กตามวยไทยนายขนมต้ม ได้เป็นตัวอย่างที่ดีของการบูรณาการวัฒนธรรม ท้องถิ่น และเศรษฐกิจสร้างสรรค์เข้าด้วยกันอย่างลงตัว และเป็นแนวทางสำคัญที่สามารถนำไปพัฒนาในการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่าและมีความยั่งยืนในระดับสากล [14]

ระเบียบวิธีการวิจัย (Methodology)

1. รูปแบบงานวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่อยู่ในรูปแบบของการวิจัยนวัตกรรมและผลงานสร้างสรรค์ (Creative-Based Research) โดยอาศัยแนวทาง สหวิทยาการ (Interdisciplinary Research) ผสานองค์ความรู้จากหลายแขนง ได้แก่ ศิลปะ, ออกแบบ, วัฒนธรรมศึกษา, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, และ การพัฒนาผลิตภัณฑ์และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มาบูรณาการร่วมกันเพื่อสร้างชิ้นงานต้นแบบ “ตุ๊กตามวยไทยจากเชือกกล้วย” โดยมีรายละเอียดดังนี้

2. กำหนดกลุ่มบุคคลผู้ให้ข้อมูลและพื้นที่ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบบเจาะจง

กลุ่มบุคคลผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยเป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ภายในตำบลดอนเปา อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรท้องถิ่นสนับสนุนการใช้ประโยชน์ เนื่องจากมีต้นกล้วยจำนวนมากแต่ขาดการจัดการและการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งมีช่างหัตถกรรมพื้นบ้านที่ยังขาดองค์ความรู้หรือแนวทางด้านการพัฒนาผลงานสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืน และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีกลุ่มคณาจารย์และผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปวัฒนธรรม การตลาด และเทคโนโลยี พร้อมสนับสนุนชุมชน โดยกำหนดคุณสมบัติของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) ได้แก่

- 1) ช่างหัตถกรรมในชุมชน จำนวน 2 คน เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำหัตถกรรมเกี่ยวกับวัสดุธรรมชาติจากต้นกล้วยมาอย่างน้อย 5 ปี
- 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะและวัฒนธรรมไทย จำนวน 3 คน ต้องเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาโท หรือมีตำแหน่งทางวิชาการระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ หรือนักวิชาการที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านศิลปะวัฒนธรรมไทย ไม่น้อยกว่า 10 ปี
- 3) ผู้รู้ด้านวัฒนธรรมมวยไทยท้องถิ่น / ครูมวยพื้นบ้าน จำนวน 1 คน เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอนมวยไทยหรือทำอยู่ในวงการ ไม่น้อยกว่า 10 ปี
- 4) นักออกแบบผลิตภัณฑ์ / ของที่ระลึก / ศิลปินท้องถิ่น อย่างน้อยจำนวน 2 คน เป็นผู้ออกแบบ ผลิตภัณฑ์หรือนักสร้างสรรค์ที่มีประสบการณ์ทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี
- 5) หรือผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ หรือ นักการตลาดออนไลน์ จำนวน 2 คน จากโครงการ Lanna Art & Tech และ UBI RMUTL จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปด้านบริหารธุรกิจหรือด้านการตลาด หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง หรือเคยมีประสบการณ์ขายสินค้าออนไลน์ หรือเป็นนักจัดการงานอีเว้นท์ การออกแบบงานกราฟฟิค ที่สามารถวิเคราะห์ตลาดความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในปัจจุบันได้
- 6) ตัวแทนผู้บริโภค อย่างน้อยจำนวน 2 คน ที่มีประสบการณ์ซื้อผลิตภัณฑ์หรืองานสร้างสรรค์ที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ตุ๊กตาหรืองานกราฟฟิคจากวัสดุธรรมชาติ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) บันทึภาคสนาม (Field Note) ใช้บันทึกทุกขั้นตอนของการพัฒนา ตั้งแต่การออกแบบ วัสดุ เทคนิค ไปจนถึงปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไข เพื่อสะท้อนกระบวนการคิด การตัดสินใจ และการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง
- 2) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ใช้เก็บข้อมูลเชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญ ช่างฝีมือ ผู้นำชุมชน และนักท่องเที่ยว เพื่อค้นหาแนวคิดทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความคิดสร้างสรรค์ และศักยภาพการพัฒนาผลิตภัณฑ์
- 3) การสนทนากลุ่มและแบบประเมินความพึงพอใจ (Focus Group & Evaluation Form) ใช้ระดมความคิดเห็นและประเมินคุณค่าผลงานใน 4 มิติอย่างเป็นระบบ ได้แก่

คุณค่าทางวัฒนธรรม การสื่อสารอัตลักษณ์มวยไทยและการผสมผสานวัสดุเชือกกล้วย การรักษาประเพณี การรับรู้และความเข้าใจของผู้บริโภค ตลอดจนการนำเสนอผลงานในงานนิทรรศการและเทศกาลวัฒนธรรม

คุณค่าทางความรู้ การรวบรวมและถ่ายทอดเทคนิคการผลิต เช่น การพันเชือก การสร้างสรรค์ลวดลาย การบันทึกจำนวนกิจกรรมอบรมและการพัฒนาทักษะใหม่ทั้งในกลุ่มผู้ผลิตและผู้เรียนรู้

คุณค่าทางจิตวิญญาณ การรับรู้สัญลักษณ์และพิธีกรรมที่เกี่ยวกับมวยไทย เช่น พิธีไหว้ครู ครอบมงคล การสวมประเจียด ตลอดจนความภาคภูมิใจและความศรัทธาที่ชุมชนมีต่อมรดกทางวัฒนธรรม

คุณค่าทางเศรษฐกิจ การสร้างรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ การเกิดการจ้างงานภายในชุมชน ปริมาณยอดขาย และศักยภาพเชิงพาณิชย์ของผลงาน

การใช้เครื่องมือทั้งสามประเภทนี้ช่วยให้การเก็บข้อมูลมีความครอบคลุมทั้งเชิงกระบวนการและเชิงผลลัพธ์ สามารถตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลผ่านการเปรียบเทียบจากหลายแหล่ง (Triangulation)

4. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

- 1) ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นข้อมูลพื้นฐานและภูมิปัญญาท้องถิ่น (บทที่ 2-1) โดยศึกษาวัสดุพื้นบ้าน (เชือกกล้วย) การทำหัตถกรรม และรูปแบบมวยไทยที่มีนัยสำคัญทางวัฒนธรรม
- 2) ออกแบบแนวทางการสร้างสรรค์ผลงาน และออกแบบเครื่องมือวิจัย
- 3) ลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้รู้ Triangulation เก็บข้อมูลจากหลายแหล่ง จากการสัมภาษณ์ สันทนาการ และจัดทำบันทึกภาคสนาม และนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์
- 4) Member Checking ส่งผลการวิเคราะห์หรือสรุปเบื้องต้นกลับให้ผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบ เพื่อให้แน่ใจว่าการตีความตรงกับประสบการณ์จริง
- 5) ทดลองสร้างสรรค์ผลงานตุ๊กตาเชือกกล้วยมวยไทยต้นแบบ
- 6) ประเมินผลงานตุ๊กตาเชือกกล้วยมวยไทยจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ มทร.ล้านนา
- 7) นำผลงานทดลองขายในตลาด ภายใต้โครงการ 1 ครอบครัว 1 พลังสร้างสรรค์ Thailand Soft Power
- 8) สรุปและเขียนรายงานวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data collection)

1. ศึกษาเอกสารและสำรวจเบื้องต้น

รวบรวมข้อมูลจากหนังสือ งานวิจัย และสื่อออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับหัตถกรรมพื้นบ้าน มวยไทย การออกแบบอาร์ตทอย/ของที่ระลึก เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) และการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs เป้าหมาย 8 และ 12) เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดและทำความเข้าใจบริบทวัฒนธรรมและทรัพยากรท้องถิ่นอำเภอแม่วง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งยังมีช่องว่างงานวิจัยด้านการใช้วัสดุท้องถิ่นอย่างเชือกกล้วย

2. เก็บข้อมูลภาคสนาม

บันทึกภาคสนาม ลงพื้นที่สำรวจทรัพยากรต้นกล้วย วิธีการแปรรูปเชือกกล้วย และกระบวนการผลิตงานหัตถกรรมในชุมชน เพื่อค้นหาแนวทางใช้วัสดุเหลือใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

- ช่างหัตถกรรมท้องถิ่น เพื่อศึกษาวิธีการผลิตดั้งเดิมและเทคนิคพัฒนาพัฒนา
- ผู้เชี่ยวชาญศิลปะ วัฒนธรรมไทย เพื่อวิเคราะห์ความเหมาะสม รูปแบบศิลปะมวยไทย อัตลักษณ์ท้องถิ่น
- ครูมวยไทย/ผู้รู้ท่ามวย เพื่อคัดเลือกท่ามวยที่มีคุณค่าทางจิตวิญญาณใช้เป็นต้นแบบตุ๊กตา
- นักออกแบบผลิตภัณฑ์/ศิลปินท้องถิ่น เพื่อปรับปรุงทรง สี สัน การใช้งาน และบรรจุภัณฑ์
- ผู้เชี่ยวชาญเศรษฐกิจสร้างสรรค์/การตลาด เพื่อประเมินศักยภาพเชิงพาณิชย์ การสร้างรายได้ให้ชุมชน
- ตัวแทนผู้บริโภค เพื่อรับฟังความต้องการและมุมมองด้านคุณภาพการใช้งาน

สนทนากลุ่ม (Focus Group) ทดลองนำผลงานต้นแบบเข้าร่วม Pitching โครงการ Lanna Art & Tech 2567 และรับคำปรึกษาจาก UBI RMUTL เพื่อประเมินความน่าสนใจ คุณค่าทางวัฒนธรรม และความเป็นไปได้เชิงตลาด

การเก็บข้อมูลใช้ การตรวจสอบแบบ Triangulation เปรียบเทียบข้อมูลจากเอกสาร ภาคสนาม และความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ / ผู้บริโภค เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลวิจัยและยืนยันศักยภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

งานวิจัยเชิงคุณภาพนี้ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและเชิงบรรยายจากข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และบันทึกภาคสนามของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 6 กลุ่ม ได้แก่ ช่างหัตถกรรมในชุมชน ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะและวัฒนธรรมไทย ครูมวยพื้นบ้าน นักออกแบบผลิตภัณฑ์/ของที่ระลึก ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และตัวแทนผู้บริโภค

1. ช่างหัตถกรรมให้ข้อมูลเชิงเทคนิคเกี่ยวกับการตัด แปรรูป และพันเชือกกล้วย เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ที่คงทนและผลิตซ้ำได้ จุดเด่นคือความประณีตและชำนาญมือ แต่กระบวนการใช้แรงงานสูง จึงแนะนำการปรับใช้เทคนิคช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ
2. ผู้เชี่ยวชาญศิลปะและวัฒนธรรมไทย วิเคราะห์อัตลักษณ์มวยไทย เช่น ลวดลาย สี สัน และท่าทาง เพื่อนำมาสร้างรูปทรงและลวดลายตุ๊กตาให้มีเอกลักษณ์ ข้อเสนอคือปรับรายละเอียดให้เรียบง่ายและเหมาะกับการผลิตเชิงพาณิชย์

3. ครูมวยพื้นบ้านเน้นท่วงท่าและพิธีกรรม เช่น ไหว้ครู ครอบมงคล และเครื่องแต่งกาย ข้อมูลช่วยสร้างต้นแบบที่สะท้อนพลังความภูมิใจ และอัตลักษณ์ ข้อเสนอคือทำท่วงท่าให้เรียบง่ายและจำลองได้จริง

4. นักออกแบบผลิตภัณฑ์ให้ข้อมูลขนาด รูปร่าง การใช้งาน ความคงทน และบรรจุภัณฑ์ ช่วยปรับต้นแบบให้สวยงามใช้งานได้จริง และตอบโจทย์ตลาด ข้อเสนอคือเพิ่มความโดดเด่นเชิงการตลาดและปรับบรรจุภัณฑ์ให้สื่อวัฒนธรรม

5. ผู้เชี่ยวชาญเศรษฐกิจสร้างสรรค์/นักการตลาดออนไลน์ วิเคราะห์ตลาด พฤติกรรมผู้บริโภค และคู่แข่ง พร้อมแนะนำช่องทางจำหน่าย กลยุทธ์ดิจิทัล และการตั้งราคา ข้อมูลช่วยวางแผนธุรกิจ สร้างมูลค่าเพิ่ม และเชื่อมผลิตภัณฑ์เข้ากับ SDGs

6. ตัวแทนผู้บริโภคให้ความเห็นเรื่องรูปลักษณ์ คุณภาพ และความตั้งใจซื้อ ข้อมูลช่วยปรับต้นแบบให้ตรงกับความต้องการตลาด ข้อเสนอคือปรับขนาด รูปร่าง และความทนทานเพื่อเพิ่มความพึงพอใจ

ขั้นตอนสร้างสรรค์ตุ๊กตาเชือกกล้วยรูปแบบมวยไทย (Steps to create a banana rope doll in the style of Muay Thai) การเตรียมวัสดุและอุปกรณ์

(1) ลวดดำเหล็ก (สำหรับขึ้นโครงร่างนักมวย) (2) คีมตัดลวด (3) กาวร้อน (4) กาบกล้วยตากแห้งแล้วฉีกเป็นเส้น (เชือกกล้วย) (5) พู่กันกลมหรือแบนเบอร์ 8 หรือ 10 (6) น้ำยาเคลือบกันเชื้อราสูตรน้ำ A200 (7) ฐานกลมไม้หนา 2 เซนติเมตร (สำหรับยึดโครงตุ๊กตา) (8) เชือกฝ้ายย้อมสี แดง น้ำเงิน ดำ และสีธรรมชาติ (สำหรับตกแต่ง) (9) สว่าน (สำหรับเจาะฐานไม้) (10) ขี้เลื่อยผสมกาวลาเท็กซ์ (สำหรับยึดโครงสร้างให้แน่น)

ขั้นตอนการสร้างสรรค์ 9 ขั้นตอน

(1) ขึ้นโครงร่างของนักมวยด้วยลวดดำ ตัดลวดเป็นท่อนทำทางโครงร่างของนักมวย โดยเพิ่มส่วนเท้ามีความยาวเพิ่มขึ้นมา (2) เริ่มพันจากศีรษะลงมายังลำตัว โดยใช้กาบกล้วยที่ตากแห้งฉีกเป็นเส้น (3) จากนั้นพันไปที่แขน ไหล่ และมือ โดยพันให้แน่นเพื่อกำหนดรูปทรงและสัดส่วน (4) พันต่อเชือกโดยไม่ใช้กาวเมื่อเชือกหมด ให้นำเส้นใหม่มาทับต่อจากจุดเดิมแล้วพันต่อให้ครบทุกส่วนของลำตัว สะโพก ขา และเท้า จึงปิดท้ายด้วยการใส่กาวร้อนเป็นอันเสร็จส่วนของร่างกายนักมวย (5) เลือกกาบเชือกกล้วยสีเข้มสำหรับพันกางเกง เป็นสีจากธรรมชาติที่ได้จากระยะเวลาการตากให้แห้ง (6) เพื่อขึ้นรูปกางเกง เริ่มพันตั้งแต่ส่วนเอว สะโพก ให้ความยาวกางเกงอยู่ที่ระดับเข้าหรือเหนือขึ้นมาจากระดับหัวเข่าเล็กน้อย โดยเหน็บปลายเชือกใต้หว่างขาไปยังเชือกเอว และยึดด้วยกาวร้อนตรงจุดขอบเอวที่เหน็บเชือกกล้วยไว้ (7) ตกแต่งด้วยเชือกฝ้ายและวัสดุเสริม ใช้ไหมพรมหรือเชือกกล้วยถักเป็นเกลียว ตกแต่งบริเวณมงคล ประเจียด คัดมือ เท้า และใช้ผ้าขาวม้าหรือเชือกกล้วยเส้นหนาพันตรงเอวเพื่อสื่อถึงเอกลักษณ์การแต่งกายของมวยไทยคาดเชือก พร้อมทั้งตัดทำทางอีกเล็กน้อยให้เหมาะสมตามท่าทาง (8) ใช้สว่านเจาะฐานไม้เพื่อยึดปลายลวดด้วยกาวร้อน และขี้เลื่อยผสมกาวลาเท็กซ์ฉาบปิดฐานด้านใต้ เพื่อให้โครงยึดติดอย่างมั่นคง (9) ใช้พู่กันทาเคลือบผิวด้วยน้ำยาเคลือบกันเชื้อราสูตรน้ำ A200

Figure 1. 9 Steps to Create the Muay Thai Banana Rope Dolls by Mr. Phanupong Kamfun

ผลการวิจัย (Results)

ผลการวิจัยด้านผลผลิตตุ๊กตาเชือกกล้วยรูปแบบมวยไทยที่สะท้อนอัตลักษณ์วัฒนธรรมไทย

จากการดำเนินการวิจัยในการศึกษา และได้อธิบายกระบวนการสร้างสรรค์ตุ๊กตาเชือกกล้วยรูปแบบมวยไทยของนายภานุพงศ์ คำผั่น ทำให้ได้ผลงานต้นแบบตุ๊กตาเชือกกล้วยรูปแบบมวยไทย ที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมโดดเด่น แสดงให้เห็นถึงท่วงท่าพื้นฐานของมวยไทยที่ทรงพลังและความหมายที่ให้คุณค่าเชิงวัฒนธรรม จำนวนทั้งหมด 5 ท่า ดังนี้

Figure 2. The Finished Work of the Banana Rope Doll in the Form of Muay Thai in 5 Poses: knee lift pose, straight punch pose, Muay Thai Wai Khru dance pose, elbow strike pose, and side kick pose

1) ท่ายกเข่า สะท้อนพลังของร่างกายและความแม่นยำ เป็นท่าหลักที่สื่อถึงเอกลักษณ์ของมวยไทยซึ่งเน้นการใช้เข่าเป็นอาวุธ 2) ท่าปล่อยหมัดตรง แสดงความเด็ดขาดและความกล้าหาญ 3) ท่ารำไห่ครู สะท้อนความเคารพบรมครูและจิตวิญญาณเป็นสัญลักษณ์ Soft Power ด้านวัฒนธรรม 4) ท่าวงแขน แสดงความแข็งแกร่ง ว่องไว และไหวพริบในการโจมตี 5) ท่าเตะข้างลำตัว แสดงความคล่องตัว การใช้เท้าอย่างชาญฉลาด และสมดุลร่างกาย รวมถึงเครื่องแต่งกายประกอบด้วยมงคล ประเจียด คาดเชือกมือและเท้า ผ้าขาวม้า และกางเกงนักมวย สื่อถึงอัตลักษณ์ไทยทั้งหมดผ่านวัสดุธรรมชาติอย่างกาบกล้วย สะท้อนความยั่งยืนและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ผลการวิจัยด้านการวิเคราะห์คุณค่าเชิงวัฒนธรรมของตุ๊กตาเชือกกล้วยรูปแบบมวยไทย

ตุ๊กตามวยไทยเชือกกล้วยของนายภานุพงศ์ คำผั่นเป็นนวัตกรรมหัตถกรรมที่สะท้อน คุณค่าเชิงวัฒนธรรม ความรู้จิตวิญญาณ และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ที่แสดงคุณค่าเชิงวัฒนธรรม 4 ด้าน ดังนี้

1) คุณค่าทางอัตลักษณ์และสัญลักษณ์ (Identity and Symbolic Value)

อัตลักษณ์มวยไทยเป็นศิลปะการต่อสู้ทางวัฒนธรรมและประเพณีมีรากฐานจากความเชื่อ ที่สะท้อนคุณค่าทางจิตวิญญาณ (Spiritual Value) การเคารพครูมวย และพิธีกรรมก่อนขึ้นชก องค์ประกอบเชิงสัญลักษณ์ เช่น ท่าไหว้ครู พิธีกรรมครอบมงคล คาดประเจียด เชือกพันมือ ผ้าขาวม้า สื่อถึงความศรัทธาและความเข้มแข็งทางจิตใจ ทำให้ตุ๊กตาเป็นสื่อกลางในการสืบสานพิธีกรรมและความภูมิใจในมรดกวัฒนธรรม

2) คุณค่าทางศิลปะและงานฝีมือ (Aesthetic & Craftsmanship Value)

เป็นคุณค่าทางความรู้ (Knowledge Value) กระบวนการขึ้นรูปและพันเชือกกล้วยต้องผ่านกระบวนการตาก ลอก ตี และมัดอย่างประณีต เป็นทักษะหัตถกรรมเฉพาะตัว ผลงานจึงแตกต่างจากของที่ระลึกมวยไทยทั่วไปที่ผลิตจากแม่พิมพ์หรือการหล่อสำเร็จรูป รายละเอียดของรูปทรงแต่ละชิ้นไม่ซ้ำกัน เป็นงานศิลปะร่วมสมัยที่สะท้อน ความจริงใจและความรักในศิลปะแม่ไม้มวยไทย

3) คุณค่าเชิงพื้นที่และชุมชน (Local & Community Identity)

เชือกกล้วยเป็นทรัพยากรที่พบในหลายชุมชน โดยเฉพาะภาคเหนือและภาคกลาง การเลือกใช้วัสดุนี้สะท้อนวิถีเกษตรกรรมและการใช้ทรัพยากรที่ล้นเกินให้เกิดมูลค่า สร้างสรรค์ตุ๊กตามวยไทย ให้เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมชุมชนอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

4) คุณค่าเชิงของที่ระลึกและตกแต่ง (Souvenir & Decorative Value)

ตุ๊กตามีขนาดเหมาะสม แข็งแรง และมีเอกลักษณ์ชัดเจน สามารถเป็นของฝาก ของสะสม หรือจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ ร้านอาหาร โรงแรม หรือพื้นที่เชิงวัฒนธรรม การใช้วัสดุธรรมชาติผสมท่วงท่ามวยไทยช่วยเจาะตลาดผู้ชื่นชอบงานฝีมือและศิลปวัฒนธรรม

ผลการวิจัยด้านการส่งเสริมแนวทางการพัฒนาตุ๊กตาเชือกกล้วยมวยไทยภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ นายภานุพงศ์ คำผั่น ได้ Pitching ตุ๊กตาเชือกกล้วยรูปแบบมวยไทย ในโครงการ Lanna art & tech venture 2024 แสดงให้เห็นว่าผลิตภัณฑ์มี ศักยภาพและความคิดสร้างสรรค์สูง สามารถสื่อสารเรื่องราววัฒนธรรมไทยได้ชัดเจน และปรับใช้เป็นของที่ระลึก งานศิลปะตกแต่ง หรือสื่อการเรียนรู้มวยไทยยุคใหม่ การให้คำปรึกษาในกิจกรรม One-on-One Mentorship กับผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2568 ซึ่งให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่ เศรษฐกิจสร้างสรรค์ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การพัฒนารูปแบบตุ๊กตาเชือกกล้วยเชิงสร้างสรรค์ 2) การสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยการใช้วัสดุคุณภาพและการพัฒนาแบรนด์ 3) การยกระดับเป็นสินค้าเชิงวัฒนธรรม 4) การส่งเสริมผ่านกลไกตลาดและเครือข่าย 5) แนวทางการขยายผลเชิงชุมชนและการจ้างงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

Figure 3. Pitching Muay Thai Banana Rope Dolls in the Lanna Art & Tech Venture 2024 Project and Qualified Persons Provide Advice in One-On-One Mentorship Activities

1) การพัฒนาตุ๊กตาเชือกกล้วยมวยไทยเริ่มจากการออกแบบรูปแบบเชิงสร้างสรรค์ ถ่ายทอดท่วงท่ามวยไทยหลากหลาย เช่น ราไหว์ครู หนุมานล่อแก้ว จะเข้ฟาดหาง และท่าพื้นบ้านอื่น ๆ พร้อมพัฒนาขนาดให้เหมาะกับการใช้งาน ทั้งแบบตั้งโชว์แขวน หรือพวงกุญแจ เพื่อตอบโจทย์ตลาดของที่ระลึกและของตกแต่ง นอกจากนี้ยังสามารถประยุกต์รูปแบบให้สะท้อนวิถีชีวิตชาวบ้าน กิจกรรมเด็ก และเพิ่มตัวละครหญิงหรือผู้สูงวัยเพื่อเพิ่มความหลากหลาย

2) การสร้างมูลค่าเพิ่มมุ่งเน้นการใช้วัสดุคุณภาพและการพัฒนาแบรนด์ ตุ๊กตาขนาด 15–20 เซนติเมตรมีราคาขาย 350–500 บาท ต้นทุนเฉลี่ย 260–280 บาท ประกอบด้วยวัสดุ 40–60 บาท ค่าแรง 200 บาท และค่าใช้จ่ายแฝง 20 บาท ซึ่งถือว่าเหมาะสมเมื่อเทียบกับคุณค่าทางศิลปะและงานฝีมือ ในอนาคตสามารถเพิ่มมูลค่าได้ผ่านการปรับวัสดุ เทคนิค และการเล่าเรื่อง (storytelling) ให้ตอบตลาดที่กว้างขึ้น เช่น ปรับโครงสร้างจากลวดดำเป็นอะลูมิเนียมเส้นเพื่อลดสนิมและเพิ่มความทนทาน

ด้านการสร้างแบรนด์ แนะนำให้จัดตั้งแบรนด์เฉพาะ เช่น Muay Thai Banana Rope – Northern Series เพื่อเชื่อมโยงภูมิปัญญามวยไทยกับท้องถิ่นเชียงใหม่ พร้อมพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์ไทย และมีการ์ดเล่าเรื่องวัสดุ เช่น เชือกกล้วย ออร์แกนิกจากแม้วาง จ.เชียงใหม่ นอกจากนี้ควรพัฒนาคุณภาพเชือกกล้วยจากหลายจังหวัดภาคเหนือ เพื่อคัดเลือกจากกล้วยที่เหนียว คงทน สีเข้ม ไม่มีรา และลดกลิ่นอับ โดยใช้สารปลอดภัยและเทคโนโลยีทดสอบความคงทนระยะยาว

3) เพื่อยกระดับเป็นสินค้าเชิงวัฒนธรรม ผลงานนี้เข้าร่วมโครงการสนับสนุนจากรัฐและเอกชนสำหรับการจัดแสดงในงานศิลปะ วัฒนธรรม และแพร่ระดับชาติหรือนานาชาติ พร้อมจดลิขสิทธิ์รูปแบบตุ๊กตา และปรับบรรจุภัณฑ์เป็นกล่องแข็งพร้อมฉลากภาษาอังกฤษ เพิ่ม Story Card และคู่มือย่อเกี่ยวกับมวยไทย อีกทั้งสามารถจัดเป็น Gift Set ร่วมกับสินค้าไทยอื่น เช่น น้ำมันหรือเทียนหอม เพื่อสร้างภาพลักษณ์พรีเมียม พัฒนาสู่ตลาดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) เป้าหมายที่ 8 และ 12 ทั้งด้านเศรษฐกิจและการใช้ทรัพยากร

ผลการวิจัยด้านการจดลิขสิทธิ์กับกรมทรัพย์สินทางปัญญา โดยนายภานุพงศ์ คำผั่น ได้รับการส่งเสริมและให้คำปรึกษาจากหน่วยบ่มเพาะธุรกิจของมหาวิทยาลัย UBI RMUTL และงานด้านการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของ มทร.ล้านนา ในการนำผลงานตุ๊กตามวยไทยจากเชือกกล้วยทั้ง 5 ท่า จดลิขสิทธิ์ไว้กับกรมทรัพย์สินทางปัญญา เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2568 ประเภทงานศิลปกรรม ลักษณะงานประติมากรรม

Figure 7. Copyright of All 5 Poses, Artistic Type, Sculpture StyleName of the Work:
Muay Thai dolls Made from Banana Rope by Mr. Panupong Kamfun

4) การส่งเสริมผ่านกลไกตลาดและเครือข่าย ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานบ่มเพาะผู้ประกอบการของมหาวิทยาลัย (UBI RMUTL) และการ Pitching ในโครงการ Lanna Art and Tech Venture 2567 และสามารถเข้าร่วมในปี 2568 ได้ เพื่อให้ได้รับคำแนะนำและทุนสนับสนุนในการทดลองดำเนินธุรกิจนำตุ๊กตาเชือกกล้วยออกสู่ท้องตลาดจริง จัดบูธในงานเทศกาล งาน ๑ family ๑ Soft Power และงาน Lanna Expo 2568 เข้าใจแนวโน้มความต้องการของตลาดและนำกลับมาพัฒนา เชื่อมโยงกับเครือข่าย OTOP วิสาหกิจชุมชน และตลาดของที่ระลึกไทยในระดับจังหวัดและประเทศ ทำตลาดออนไลน์ในช่องทางสื่อโซเชียลมีเดีย เพจเฟซบุ๊ก Pop Studio

Figure 8. Exhibition of Works by 1 Family 1 Soft Power at Siam Paragon Shopping Center

ผลการวิจัยสามารถพัฒนาสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้อย่างเป็นรูปธรรม จากการทดลองนำผลงานเข้าสู่ตลาด โดยผ่านการคัดเลือกจากโครงการ 1 ครอบครัว 1 พลังสร้างสรรค์ Thailand Soft Power ให้จัดแสดงผลงานและเข้าร่วมการเจรจาธุรกิจ business matching ในงานมหกรรมอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ สู่สากล ระหว่างวันที่ 1822- เมษายน 2568 ณ พารากอนฮอลล์ ชั้น 5 ศูนย์การค้าสยามพารากอน สะท้อนถึงความเป็นไปได้จริงในด้านการสร้างมูลค่าให้กับผลงานศิลปะและวัฒนธรรม

5) แนวทางการขยายผลเชิงชุมชนและการจ้างงาน นายภานุพงศ์ คำผั่น ได้ทำการฝึกอบรมชาวบ้านหรือเยาวชนในชุมชน เพื่อเรียนรู้กระบวนการผลิต สามารถสร้างอาชีพเสริมและสร้างรายได้ในระดับครัวเรือน โดยมีความคาดหวังว่าในอนาคตจะสามารถสร้างโอกาสการรวมกลุ่มเป็น “คลัสเตอร์สร้างสรรค์” เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์รุ่นใหม่และบริหารจัดการร่วมกัน

สรุปและการอภิปรายผล (Conclusion and Discussion)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสร้างสรรค์ตุ๊กตาเชือกกล้วยรูปแบบมวยไทยของนายภานุพงศ์ คำผั่น ที่ถ่ายทอดอัตลักษณ์วัฒนธรรมไทยผ่านการออกแบบท่วงท่ามวยไทย พัฒนาระบบการผลิต และเสนอแนวทางพัฒนาเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) เป้าหมายที่ 8 การเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและการจ้างงานที่มีคุณค่า และเป้าหมายที่ 12 การผลิตและบริโภคอย่างยั่งยืน โดยได้รับการสนับสนุนจากโครงการ Lanna Art & Tech Venture มทร.ล้านนา และหน่วยบ่มเพาะธุรกิจ UBI RMUTL

ผลการวิจัยประสบความสำเร็จในการสร้างสรรค์ตุ๊กตาที่ผสมผสานวัฒนธรรมชาติอย่างกลมกลืนที่แปรรูปเป็นเชือกกล้วยผ่านการพันประณีตและตกแต่งด้วยองค์ประกอบสะท้อนเอกลักษณ์มวยไทย เช่น มงคล ประเจียด คาดเชือกมื่อ-เท้า กางเกงมวย และผ้าขาวม้า ผลงานได้รับการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านศิลปะ วัฒนธรรม และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ สามารถพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์เชิงพาณิชย์ได้ ราคาขายเหมาะสม 350–500 บาทต่อชิ้น

แนวทางพัฒนาพัฒนาแบ่งเป็น 3 ด้านสำคัญ ได้แก่ (1) การออกแบบรูปแบบและท่วงท่า เช่น ท่ายกเข้า รำไหว้ครู หนุมานล่อแก้ว พร้อมพัฒนาหลายขนาดเพื่อใช้เป็นของตกแต่ง ของที่ระลึก หรือพวงกุญแจ (2) การเพิ่มมูลค่าด้วยวัสดุและแบรนด์ให้ละเอียดมีนิยามแทนลวดคำเพื่อลดต้นทุนและเพิ่มความคงทน ควบคุมการสร้างแบรนด์เฉพาะ เช่น Muay Thai Banana Rope – Northern Series พร้อมบรรจุภัณฑ์ที่มีเรื่องราว (storytelling) ระบุแหล่งวัสดุ เช่น เชือกกล้วยออร์แกนิกจากแม่วาง เพื่อสร้างเอกลักษณ์และคุณค่าทางจิตใจ (3) การคัดเลือกและพัฒนาเชือกกล้วย จากหลายจังหวัดภาคเหนือเพื่อยกระดับคุณภาพ สี สัน และความทนทาน โดยใช้กระบวนการอบแห้งและเคลือบธรรมชาติ ลดการเกิดราและแมลง

ด้านการตลาด ผลิตภัณฑ์สามารถจำหน่ายในรูปของที่ระลึก ของตกแต่ง หรือจัดเป็น Gift Set ร่วมกับสินค้าท้องถิ่น เช่น น้ำมันและเทียนหอม รวมทั้งเข้าร่วมงานแสดงศิลปะและวัฒนธรรมทั้งในและต่างประเทศ พร้อมปรับบรรจุภัณฑ์เป็นกล่องแข็งเพิ่ม Story Card และคู่มือย่อหลายภาษาเพื่อขยายตลาดสากล

งานวิจัยสะท้อนคุณค่าตาม SDGs ได้แก่ (1) การใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า โดยแปรรูปวัสดุเหลือใช้ทางเกษตร (2) การอนุรักษ์วัฒนธรรมผ่านการถ่ายทอดศิลปะมวยไทยสู่ผลิตภัณฑ์จับต้องได้ (3) การสร้างรายได้ยั่งยืนผ่านการพัฒนาเป็นอาชีพชุมชน อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดอยู่ที่การทดสอบความคงทนในระยะยาวและการประเมินผลการเรียนรู้ของเยาวชน ซึ่งควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมต่อไป

กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgements)

ขอขอบพระคุณหน่วยงานและผู้ให้การสนับสนุนให้เกิดผลงานทางวิชาการชิ้นนี้ โครงการ Lanna art & tech venture 2025 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา หน่วยบ่มเพาะธุรกิจ UBI RMUTL และงานด้านการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของ มทร.ล้านนา วิทยาลัยเทคโนโลยีและสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา (ดอยสะเก็ด) และนายแพทย์ภาคภูมิ คันธรส ตำแหน่งนายแพทย์ชำนาญการ แผนกศัลยกรรมทั่วไป โรงพยาบาลอุตรดิตถ์ ที่ให้การสนับสนุนในด้านต่างๆ ให้ผลงานวิชาการนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง (References)

- [1] Damnuirawat, P., & Waedolorh, R. (2023). *The Local Wisdom to Innovative Utilization of Banana: Wall Panel Decoration from Banana Tree Ropes to Strengthen the Grassroots Economy of Ramdang Community, Singhanakhon District, Songkhla Province*. Asian Journal of Arts and Culture, 23(2), 1-2. <https://doi.org/10.48048/ajac.2023.262434>
- [2] Howkins, J. (2009). *The creative economy: How people make money from ideas* (K. Vanichvirul, Trans.). Thailand Creative & Design Center (TCDC). (Original work published 2001). 157-166.
- [3] UNCTAD. (2010). *Creative economy report 2010 :Creative economy-a feasible development option*. United Nations Conference on Trade and Development. <https://unctad.org/webflyer/creative-economy-report-2010>
- [4] Nye, S. J. (2004). Soft power: The means to success in world politics. Public Affairs. <https://www.carnegiecouncil.org/media/series/39/20040413-soft-power-the-means-to-success-in-world-politics>
- [5] Creative Economy Agency. (2022). *Soft power an important tool for driving Thailand's creative economy*. Creative Economy Report. <https://www.cea.or.th/th/single-softpower/cea-soft-power>
- [6] Thai Junior Encyclopedia Project. (2023). Division of Thai wisdom branches. <https://saranukromthai.or.th/oldchild/1882> (In Thai)
- [7] Sirasunthorn, P. (2007). *Learning practice communities: Concepts, techniques, and processes*. V. Print (1991) Co., Ltd. 18. (In Thai)
- [8] Nakhisang, W. (2016). From local wisdom of Karen of Ban Mae Kong Kha to being the community goods, Graduate diploma thesis, Thammasat University, Puey Ungphakorn School of Development [Studies]. TU Digital Collection. 9-11. https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:91450# (In Thai)

- [9] Weluwanarak, J. (2013, March 12). What is local wisdom? How many types are there? http://jirapornaon616.blogspot.com/2013/03/blog-post_12.html (In Thai)
- [10] Sillitoe, P. (1998). The development of indigenous knowledge: A new applied anthropology. *Current Anthropology*, 39(2), 223–252. <https://doi.org/10.1086/204722>
- [11] Saokaew, K., & Tantra, T. (2022). The management of Muay Thai to benefit communities in Chiang Mai [Master's thesis, Maejo University]. 37-39. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/SASAJ/article/view/257226> (In Thai)
- [12] Kongkaew, P., & Apiwongngam, R. (2024). Guidelines for conserving and perpetuating Muay Thai sport in its Thai identity for sustainable development collaboration. *Graduate Research Journal*, 15(2), 130–149. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/banditvijai/article/view/268821> (In Thai)
- [13] Kussalanon, R., Eusawat, W., Wutthikun, V., Tancharoenrat, K., & Luedara, R. (2024). Development of art toy souvenirs based on cultural capital identity in Chiang Rai province. *Wittayasara: Integration of Applied Industrial Technology and Engineering*, 17(2), 28–42. <https://li01.tci-thaijo.org/index.php/Itech/article/view/264442> (In Thai)
- [14] Dailynews Online. (2025, February 3). A-Product Premium, woven water hyacinth dolls, Muay Thai Nai Khanom Tom [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=ILQA79vMPT0>